

[Hlavní stránka](#)

ZOO report 2/02

[České zoologické zahrady si získaly světové uznání](#)

[Děti z jižní Moravy čestně obstály](#)

[Také na Svatém Kopečku platí: Zvířata, z klece ven!](#)

[Máte chuť poobědvat s tygrem?](#)

[Kuře, to je něco!](#)

[Horké novinky](#)

[Větší naděje pro zatoulané psy](#)

[Zahrada patří po celé léto dětem](#)

[Zpět na ZOO report](#)

České zoologické zahrady si získaly světové uznání

Za poslední čtyři roky, kdy jsem byl ministrem životního prostředí, se můj pohled na zoologické zahrady České republiky výrazně změnil. Při rozhovorech s experty, kteří mě při návštěvách zoologických zahrad provázeli, jsem zjistil, že české zoologické zahrady již nejsou pouze tím, čím byly řadu desítek let, tedy vítaným místem pro trávení neděle pro celou rodinu. Staly se z nich instituce, které si vydobily věhlasné světové renomé v oblasti záchranného chovu nejrůznějších ohrožených živočichů. Viděl jsem též, že zoologické zahrady navíc úspěšně fungují jako střediska ekologické výchovy a osvěty, a to zásluhou aktivity a vynalézavosti svých zaměstnanců i příznivců z řad nevládních organizací. Po zmíněných čtyřech letech jsem rovněž dospěl k přesvědčení, že ministerstvo životního prostředí by se vůči zoologickým zahradám i do budoucna mělo chovat velmi vstřícně. Mám tím na mysli především finanční podporu nejrůznějších projektů, jakým je například využití obnovitelných zdrojů energií v Zoo Ústí nad Labem či rozšíření vzdělávacích programů v jihlavské zoo. Hodně se dá udělat i v oblasti

určitého poradenství při obraně zoologických zahrad – zde jako školní příklad může sloužit případ Zoo ve Dvoře Králové nad Labem, kterou ohrožuje záměr vystavět v její těsné blízkosti jakýsi olbřímí zoopodnik typu Cirkus pana Berouska. V uvedených souborech poznatků se zoologické zahrady staly součástí vzdělávacích a osvětových aktivit mého ministerstva, nejsou už tedy pro mne jen místy, která si zasluhují obdiv pro svoje tradiční, klasické aktivity. Chtěl bych se podělit ještě o jeden postřeh, či spíše zážitek. Až do nedávné doby jsem samozřejmě vždy v zoo respektoval cedule typu „Nekrmte zvířata“, jako ministr jsem však -- se souhlasem a za účasti odborníků z příslušné zahrady – měl občas možnost zvířata krmit, a já jsem si přitom uvědomil, že mi některá z nich připadají jako živoucí zkameněliny.

Miloš Kužvart

ministr životního prostředí vlády České republiky

Děti z jižní Moravy čestně obstály

Zoo města Brna, Zoo ve Vídni-Schönbrunnu, Zoo Bratislava a Okresní úřad Břeclav připravily pro děti mezinárodní soutěž Ochrana přírody nezná hranice. Do soutěže se přihlásilo 122 škol českých, 35 slovenských a 23 rakouských. Školy obdržely otázky pro žáky z ochrany přírody, ekologie, zoologie, etologie a botaniky i řešitelské klíče pro učitele. Odpovědi žáků učitelé vyhodnotili a po jednom družstvu z každé kategorie nominovali do národních kol, která na jaře 2002 koordinovaly příslušné zoologické zahrady. Účastníkům ve věku od 9 do 11 let připravila jejich zoo soutěžní den ve svém areálu. Starší děti si v blízkosti školy či bydliště vybraly chráněné území, které v lednu až dubnu průběžně pozorovaly podle metodických pokynů zoo. Z národních kol vyšla nejlepší družstva jednotlivých zemí. V mezinárodním kole 7. června 2002 v Břeclavi se utkalo šest družstev. V kategorii od 9 do 11 let zvítězilo slovenské družstvo (ZŠ Tilgnerova v Bratislavě), druzí byli čeští soutěžící (ZŠ Herčíkova v Brně), třetí Rakušané (Hauptschule Hinterbrühl). V kategorii od 12 do 15 let zvítězilo rakouské družstvo (Bundesgymnasium Mödling), druhé byly české děti (Gymnázium Velké Pavlovice)

a třetí soutěžící ze Slovenska (ZŠ Rajčianska v Bratislavě). Na vítězná družstva, ale i na všechny účastníky posledního kola čekaly věcné ceny. O tom, že nebyly jedinou motivací, svědčilo nadšení, s jakým děti soutěžily. Finále zakončila exkurze s výkladem do jinak nepřístupných přírodních rezervací v lužním lese na rozhraní Moravy, Rakouska a Slovenska.

Snímek: Soutěžící děti plní úkol v areálu Zoo Brno

Mgr. Markéta Hodková

Také na Svatém Kopečku platí: Zvířata, z klece ven!

Zoologická zahrada na Svatém Kopečku u Olomouce se může pochlubit novou rozlehlou expozicí přibližující chované zvíře přírodě: volným výběhem makaků. Olomoucká zoo se stále snaží držet krok s celosvětovým trendem expoziční politiky zoologických zahrad, který by se dal jednoduše vyjádřit heslem Zvířata, z klece ven! Ostatně idea sblížení člověka se zvířaty v zoo je stejně stará jako samotné zoologické zahrady. Avšak až v poslední době vyrůstají chovatelská zařízení, která lidem umožňují bezprostřední styk se zvířaty, většinou v prostorných výbězích nebo voliérách. Zoo Olomouc má již delší dobu kontaktní výběh, ve kterém si děti mohou pohladit nebo – granulemi zakoupenými v zoo – i nakrmit kozy kamerunské a lamy alpaky. Od letošního dubna však návštěvníci olomoucké zoo volně procházejí novým výběhem makaků červenolících (*Macaca fuscata*). Rozsáhlý výběh je umístěn v zalesněné kotlině kolem místní vodoteče v dolní části zahrady. Zaujímá přibližně 10 000 m² půdy s převážně smrkovým porostem ve stáří asi osmdesát let. Prostor ohraničuje pletivo a jistí elektrický ohradník. Vstup a výstup umožňují dva osmiúhelníkové objekty, průchod je jednosměrný. K atraktivnosti výběhu bezesporu patří i visutá lávka pro pěší, umožňující rozhled po celém areálu. Makakové se chovají zcela přirozeně a zachovávají si veškeré životní projevy jako ve volné přírodě. Dvakrát denně je přikrmujeme standardní krmnou

zvířaty, většinou v prostorných výbězích nebo voliérách. Zoo Olomouc má již delší dobu kontaktní výběh, ve kterém si děti mohou pohladit nebo – granulemi zakoupenými v zoo – i nakrmit kozy kamerunské a lamy alpaky. Od letošního dubna však návštěvníci olomoucké zoo volně procházejí novým výběhem makaků červenolících (*Macaca fuscata*). Rozsáhlý výběh je umístěn v zalesněné kotlině kolem místní vodoteče v dolní části zahrady. Zaujímá přibližně 10 000 m² půdy s převážně smrkovým porostem ve stáří asi osmdesát let. Prostor ohraničuje pletivo a jistí elektrický ohradník. Vstup a výstup umožňují dva osmiúhelníkové objekty, průchod je jednosměrný. K atraktivnosti výběhu bezesporu patří i visutá lávka pro pěší, umožňující rozhled po celém areálu. Makakové se chovají zcela přirozeně a zachovávají si veškeré životní projevy jako ve volné přírodě. Dvakrát denně je přikrmujeme standardní krmnou

dávkou a k pití dostávají čaj.

Ing. Zdeněk Slavotínek
ředitel Zoo Olomouc

Máte chuť poobědvat s tygrem?

Nejvýraznější novinkou letošní sezony v brněnské zoologické zahradě je Dům služeb, slavnostně otevřený 1. června. Toho dne se prodalo přes jedenáct tisíc vstupenek, což znamená rekord v dosavadní historii zoo. Takový zájem vyvolaly nejen tradiční soutěže a představení Mezinárodního dne dětí, davy lidí patrně přilákala i možnost prohlédnout si nový Dům služeb. Třípodlažní objekt obsahuje restauraci, prodejnu suvenýrů s minigalerií a hostinské pokoje. Architektonický návrh respektoval požadavek, aby návštěvník zoo zůstal i v interiéru domu stále ve styku se zvířaty. Prosklené stěny sálu restaurace U Tygra umožňují přímý pohled do ubikace či výběhu tygrů sumaterských. Na padesát hostů, kteří se vejdou ke stolům, může přímo při hodování pozorovat majestátnou živou šelmu. Originálním způsobem se tak podařilo opticky spojit

restauraci se sousedním pavilonem Tygří skály. Interiér restaurace je pojednán obdobným způsobem jako výběh šelem – průhledy lemují umělé skály oživené vodou protékající akváriem, teráriem a voliérou, která středem točitého schodiště přechází do vyššího patra. Tam, po nákupu suvenýrů či po prohlídce výtvarné výstavy, může host v klidu posedět v hale pod skleněnou kopulí nebo ve stínu popínavých rostlin. Z

prosklené haly v patře lze projít na terasu s výhledem na zalesněné kopce obklopující hladinu přehradního jezera. Z terasy vede schodiště ke třem podkrovním apartmá, určeným významným hostům či partnerům zoo. Dům služeb vznikl rozsáhlou rekonstrukcí bývalé správní budovy zoo. Objekt pocházející z 19. století sloužil původně jako hájenka a má zajímavou historii. Jako hosté tehdejšího lesníka v něm občas přebývali významní čeští spisovatelé, nejznámější je pobyt Boženy Němcové. Hájenka, soustavně

narušovaná chaotickým stavebním vývojem po vzniku zoo, se bohužel nedala uchovat v původním stavu. Malý skanzen myslivosti doplněný literárním památníkem by jistě unikátně doplňoval moderní expozice zoologické zahrady. Z hájenky přetrvala jen část obvodového zdiva, půdorys podstatně změnila především přístavba organicky navazující na Tygří skály. Architektonické vyznění je ryze současné, nová stavba přitom nenásilně dotváří okolní svažité terén. Přírodní ráz vnitřních prostor podtrhuje ratanový nábytek, mile působí barevná vitráž se zvířecími motivy podle návrhu Kláry Dittingerové. Stavbu provedla firma Besta Blansko, interiéry vybavilo Studio Atyp Brno, akvárium, voliéru a terárium si osadila brněnská zoologická zahrada sama.

Eduard Stuchlík

Kuře, to je něco!

Protože od dětství tíhnu ke zvířeně, pokusil jsem se stát dozorcem v Dětské zoo. Podařilo se. Nyní ostřížím zrakem sleduji, co se jen šustne v prostoru, který střežím. Okamžitě vstupuji do vyhocené situace a zachraňuji – buď děti před zvířaty, nebo zvířata před dětmi. V takzvané

kontaktní expozici mohou děti hladit a krmit kozy, poníky, ovce, králíky či morčata. Těmi nejbáječnějšími zvířaty, která mnozí malí i velcí považují za vrchol celé zoo, jsou ale mláďata kura domácího. Drobounká, něžná, pípající – obyčejná žlutá kuřátka. Žirafu, tygra, medvěda vidí děti často v televizi nebo na videu, ale kuře, to je něco! To ještě neviděly. S úmyslem ublížit zvířatům, aspoň doufám, nikdo do výběhů nepřichází. Když se ale pohybuje na malém prostoru houf dětí a pod nimi houf kuřátek, snadno se stane, že některé robě kuře zašlápne. Každou

chvilí proto nabádám: „Děcka, vezměte si jedno kuřátko, sedněte si s ním na okraj, moc ho nemačkejte, dejte pozor, aby vám neupadlo. A neběhejte, ať nějaké nezašlápnete!“ Děti poslechnou. Ty, co nereagují, jsou v menšině a podporují je rodiče. Pepíčkoví třeba radí, aby zkusil, zda už kuřátko umí létat. Nezvyšuji proto hlas na Pepíčka, ale zařvu na rodiče. Ti se uraženě zvednou, chytí Pepíčka za ruku a odcházejí, přesvědčení o tom, jak mne ztrestali. S takovými lidmi se ale nesetkávám často. Většinu dne vidím rozzářené dětské oči, které se nechtějí odtrhnout od zvířátka, i když rodiče by už zjevně raději šli někam úplně jinam. Mně se Dětská zoo velmi líbí. Už jsem byl několikrát přistižen, jak hladím králíka, jak doma vypěstovanými jablky krmím ovce a kozy, nebo jak sedím u betonové roury plné morčat a přesvědčuji je, že jsem jejich kamarád, ať se nebojí. Hlodavci zatím zůstávají ve tmě a já dál odevzdaně hlídám svůj areál. Možná si morčata na mne časem zvyknou a jednoho dne vylezou.

Jan Kameník

Horké novinky

Isis si nevěděla rady

Tři samice velblouda dvouhrbého (*Camelus ferus bactrianus*) vrhly v březnu po jednom mláděti. Dvě velbloudice byly zkušené matky, ale prvorodičce Isis musel chovatel Miloslav Walter trochu pomáhat při porodu. Také poté, co se čerstvě narozená Anuket sháněla po stravě, Isis si nevěděla rady. Mléko ji tlačilo a nespokojeně mručela, mručel i hladový potomek. Jeho sací reflex sice fungoval, ale matka nechápala, že musí postát. Hrozil umělý odchov. Ten se však chovatelům podařilo odvrátit. Po poradě Isis fixovali v boxu a veterinář přiložil mládě k matce. Anuket začala ihned pít. V následujících dnech zaměstnanci zoo ještě dvakrát asistovali při kojení, pak si už Isis roli matky plně osvojila a mládě začala krmit sama.

Krupobití zebříčce nevadilo

Sobota 15. června 2002 byla pro brněnskou zoo chovatelsky úspěšná. V jejích výbězích se v ten den narodilo mládě zebry Grévyho (*Equus grevyi*) i zebry Chapmannovy (*Equus burchelli chapmanni*). Chovatelé si cení, že oba přírůstky jsou rodu ženského. Odchov zebry Grévyho, která se v zajetí příliš ochotně nemnoží, je prvním v Zoo Brno. Byl ale výjimečný i jinak. Prudký zvířata většinou rodí v noci, tentokrát porod proběhl za bílého dne a chovatel Libor Divoký mohl jeho průběh sledovat. Kolem poledne zpozoroval, že březí zebra ulehá na zem a začíná se objevovat mládě. Chtěl matce pomoci, ta mu to ale nedovolila. Porod proběhl hladce, mládě hned začalo běhat, a když se asi za hodinu přes Mniší horu přehnala bouře s krupobitím, zebříčku to nevyvedlo z rovnováhy, klidně si dál okusovala trsy trávy. Autentický zážitek z pozorování vzniku nového jedinca divokého zvířecího druhu se chovateli Prudkému vryl hluboko do paměti. Podle něj to byla vzácná a názorná ukázka prapůvodní nezávislosti přírody na člověku.

redakce

Větší naděje pro zatoulané psy

Na počátku návštěvnické trasy, jen několik metrů za vstupem do brněnské zoologické zahrady, dokončují řemeslníci stavbu čtyř kotců pro psy. Ještě dřív než se návštěvník dostane k první expozici, si v těchto místech bude moci vybrat zatoulané zvíře bez pána a po prohlídce zoo si je odvést domů. Zoologická zahrada se takto hodlá podílet na činnosti městského útulku pro psy, který v nedalekém areálu zemědělského družstva buduje brněnská městská policie. Opuštěná zvířata budou mít v zoo větší naději, že se jich někdo ujme, protože zahradou projde denně mnohem více lidí, než kolik jich zavítá na prohlídku útulku. Psi, zapůjčení do zoo, se budou – pokud si je nikdo neosvojí – po několika dnech racet, aby je vystřídali jiní. Zahrada jim totiž nemůže poskytnout takové prostorové podmínky jako útulek. Každá obec se podle příslušného zákona

musí starat o zatoulané psy. Odchyt v terénu provádí městská policie, která nalezence předá útulku. V něm musí zvíře setrvat nejméně rok pro případ, že by se o ně přihlásil majitel. Po absolvování karantény je přitom možné předat psa do opatrovnictví jiné osobě. Brněnští strážníci dosud umísťovali zatoulané psy do soukromého útulku. Nyní se rozhodli, že si postaví vlastní zařízení – jeho „detašovaná expozice“ bude právě v naší zoo. Několikaleté zkušenosti z psiho domova, který vlastní strážníci v Ostravě, ukazují, že tam žádný chovanec nezůstane déle než rok, vždycky se najde někdo, kdo se čtyřnohého přítele, který nikdy nezklame, ujme. Brněnský útulek bude ale zprvu prázdný; strážníci jej hodlají postupně zaplňovat až nově odchycenými zvířaty, ta pak před předáním do zoo musejí projít karanténou. Podle odhadu Víta Cvrčka, mluvčího městské policie, se první psi objeví v zoo až koncem roku.

Eduard Stuchlík

Zahrada patří po celé léto dětem

Brněnská zoo organizovala letos již popáté Prázdniny v zoo. V rámci Unie českých a slovenských zoologických zahrad jde o akci víceméně ojedinělou, neboť pouze v Zoo Brno jsou připraveny prázdninové pobyty pro žáky základních škol po celé dva letní měsíce. Cyklus osmi týdenních turnusů po třiceti dětech odstartoval 8. července a skončí 30. srpna. Děti v zoo nepřespávají, je pro ně připraven program v době od 8 do 17 hodin. Pod dozorem jednoho pracovníka vzdělávacího úseku zoo a dvou externistů z řad studentů převážně pedagogické fakulty prožijí všichni pět nevšedních dnů nabitých událostmi. Děti si prohlédnou jednotlivé expozice, kde se jim dostane odborného výkladu, lektoři přitom bývají někdy až konsternováni všetečnými a vtipnými dotazy. Na rozdíl od běžných návštěvníků zahrady mají tito mladí lidé možnost nahlédnout do zákulisí zahrady, když je chovatelé seznamují se svou prací. Atraktivní je účast při krmení zvířat – oblíbenou cenou v soutěži je možnost hodit rybu lachtanovi. Takové aktivity děti nadšeně prožívají, netráví ale všechen čas jen v

zahradě. Program Prázdnin v zoo je za ta léta propracován a předem přesně stanoven. V pondělí si děti prohlédnou pavilon Tropicke království, v jehož teráriích zhlédnou ukázkou krmení krokodýlů. Během dne se pak účastní krmení dalších zvířat – lachtanů a malých šelem. V úterý jsou u krmení medvědů a opic a absolvují soutěžní stezku po zoo. Mladí členové domestikační skupiny Stanice mladých přírodovědců jim pak ukáží, jak se zachází s lamami. Středeční dopoledne je věnováno Stále akvarijní výstavě v centru Brna, odpoledne děti čeká prohlídka stáji afrických kopytníků ve výběhu Safari. Čtvrtek patří celodennímu výletu do okolí Brněnské přehrady, v pátek se děti v přípravě krmiv dovědí, co zvířatům chutná, a prohlédnou si pavilon exotického ptactva. V odpoledních hodinách je celý pobyt zakončen táborákem. Zájem o tento druh příměstského tábora je obrovský a jeho kapacita bývá naplněna už v jarních měsících. Přijímat více dětí však zatím nelze, neboť je to limitováno počtem dobrovolných pedagogických pracovníků a také omezenou kapacitou kluboven.

Mgr. Miroslava Vitulová

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/